

TIJDSCHRIFT

VAN HET

KONINKLIJK NEDERLANDSCH GENOOTSCHAP

VOOR

MUNT- EN PENNINGKUNDE

ONDER DE ZINSPREUK

„Concordia res parvae crescunt“

TE

AMSTERDAM

11^e Jaargang

AMSTERDAM

JOHANNES MÜLLER

1903

Gemengde Berichten.

NIEUW UITGEKOMEN PENNINGEN.

Vervolg van *Tijdschrift* 1902, blz. 301.

1899.

Prijspenning van den Nederlandschen Lawntennisbond, 32 m.M. door REESER.

* Prijspenningen met hoofd van H. M. de Koningin, diverse metalen, met en zonder oog en ring, 42 $\frac{1}{2}$ en 35 m.M. door GERRITSEN.

1900.

24 Juni. 3^e Eeuwfeest der schutterij „het Zandakker” te Venraai, zilver, met oog en ring, 34 m.M., (door BOUCHETTE?)

1901.

7 Februari. Huwelijk van H. M. de Koningin.

Draagpenningjes door VAN KEMPEN. Hiervan bestaan drie varianten met omschrift: FEBR. 1901, 7FEBR. 1901 en 7 FEBR. 1901

Schoolkinderenpenning van BEGEER. Hiervan bestaat, behalve die met op de kz. het knielende bruidspaar, een met op de kz. het monogram W H en daaronder: 7 FEBRUARI — 1901 tusschen lauwertakken. Uitsluitend geslagen voor de utrechtische schooljeugd.

1 April. A. F. graaf VAN RECHTEREN LIMPURG, 50 jaar heer van Almelo en Friezenveen, Zilver, 50 m.M., door MAX GUBE.

- 16 Mei. Inwijding van het Burger-Weeshuis te Vlissingen, Zilver, 50 m.M. door VAN KEMPEN.
- 6 Oktober. Schietwedstrijd, 25 jarig bestaan der vereeniging WILLEM III te Hilversum, met oog en ring, 50 m.M., door BEGEER.
- 6 „ Dezelfde, groot 32 $\frac{1}{2}$ m.M.
- 6 „ Als voren. Aangeboden door B. R. C. BOURICIUS, brons, met oog en ring, 58 $\frac{1}{2}$ m.M., door BEGEER.

PRIJSPENNING.

Kon. Zangver. Mastreechter Staar, 46 m.M., door ALARD.

1901/2.

Tooneelwedstrijd 40 jarig bestaan van Jan van Beers te Utrecht, 28 m.M., door BEGEER.

1902.

- 22 Januari. Bronzen plakket vereerd aan H. A. VAN BEUNINGEN, voorzitter der Handelssocieteit te Utrecht bij haar 50 jarig bestaan, door BEGEER (Uniek).
- 5 Februari. Kon. eereprijs voor schietwedstrijden, 28 m.M., door WIENECKE, (met oog, ring en gesp). Zie *Tijdschrift* 1903, blz. 45.
- 16 Februari. Ter eere van W. VAN DER LEE, inspekteur van het europeesch lager onderwijs in Ned. Oost-Indië, 60 m.M., door BEGEER.
- 18/21 Febr. 5^e Wapenfeest Kon. Officieren Schermbond te 's-Gravenhage, 47 m.M., door BEGEER.
- 20 Maart. 3^e Eeuwfeest van het verleen van oktrooi aan de Vereenigde Oost-Indische Compagnie, zilver en brons, 65 m.M., door FADDEGON.
- 21/22 Maart. 1^e Wapenfeest van den Onderofficieren Schermbond te Utrecht, 47 m.M., door BEGEER.
- 24/27 Maart. Tentoonstelling van in bloei getrokken planten te Boskoop, zilver, 40 m.M., door VAN KEMPEN.
- 25 Maart. Plakket ter eere van J. H. L. DE HAAS, kunstschilder, brons, 53 bij 38 $\frac{1}{2}$ m.M., door WIENECKE.

- 26 Maart. 70^e Verjaardag van E. GUGEL, hoogleeraar te Delft, 58 m.M., door EDAMA VAN DER TUUK en BEGEER
- Maart. Prijspenningen van Z. K. H. prins HENDRIK DER NEDERLANDEN, door BEGEER.
- a. Met hoofd van Z. K. H.
 - b. Met borstbeeld in generaals-uniform.
 - c. Met borstbeeld in uniform van schout bij nacht. Alle in twee grootten 65 en 45 m.M., zie *Tijdschrift* 1902. blz. 257.
- Maart. * 2^e Eeuwfeest der R. C. Kerk, door FALISE en GERRITSEN.
- a. Goud, zilver en brons. 60 m.M.
 - b. Dezelfde metalen met en zonder oog en ring, 25 m.M.
 - c. Koper verzilverd met oog en ring, 25 m.M.
 - d. Goud, verguld zilver en zilver met oog en ring, 17 m.M.
- 18-20 April. Hondententoonstelling Cynophilia te Amsterdam, 41 m.M., door BEGEER.
- April. Paaschtentoonstelling te Utrecht. 47 m.M., door BEGEER.
- 8 Mei. De gemeenteraad van Bennebroek aan P. N. VAN DOORNINCK, zilver, 68 m.M., door VOET, (Uniek).
- 9 Mei. Plakket met portret van freule C. I. SIX, 145 bij 117 m.M., door FADDEGON.
- 15-18 Mei Plakket der Ver. ENDYMION te 's-Gravenhage, 82 bij 53 m.M., door BEGEER.
- 17-19 Mei. Zangwedstrijd, 20 jarig bestaan van Onderlinge Oefening te Amsterdam, 59 m.M., door GERRITSEN. (Prijspenning).
- Dezelfde, 50 m.M., (Prijspenning).
- Als voren Herinneringspenning, 40 m.M.
- 18 Mei. Muziekfeest te Oud-Beierland, 50 m.M., door GERRITSEN.
- 23/25 Mei. Hondententoonstelling Kynologenver. Nederland te Rotterdam, ruitvormig, hoog 54 m.M., door VAN KEMPEN.

- 31 Mei. * PAUL KRÜGER en vrede tusschen Engeland en de Zuid-Afrikaansche Republieken, achthoekig, 32 m.M.
 * Dezelfde, 20 m.M., beide door WIENECKE. (Zie *Tijdschrift* 1903, blz. 84).
- 8 Juni. H. CRAMER, 50 jaar onderwijzer aan de Akademie voor Beeldende Kunsten en Technische Wetenschappen te Rotterdam, goud, 34 m.M. (Uniek).
- 15 Juni. * 200^e Gedenkdag van den dood van G. E. RUMPHIUS, zilver en brons, 50 m.M., door BEGEER.
- 18 Juni. Festival, 25 jarig bestaan van Vlissings Mannenkoor, 43 m.M., met oog en ring, door LAUER.
- 25 Juni. J. C. VAN EELDE, 25 jaar kommissaris der Spaarbank te Utrecht, 59 m.M., door BEGEER.
- 26 Juni. Bezoek der Ver. die Haghe aan de fabriek van J. M. VAN KEMPEN & ZONEN te Voorschoten, 30 m.M., door VAN KEMPEN.
- Juni. President KRÜGER's verblijf te Utrecht, 68 m.M., door H. DUBOIS.
- 3 Juli-1 Oktober. Visscherijtentoonstelling te Katwijk a/Zee, 50 m.M., door VAN KEMPEN
- 13,14 Juli, Festival, Harmonie Concordia te Ginneken, 35 m.M., door GERRITSEN.
- 28,29 Juli. Prijспенning Nationale Bond voor vreemdelingenverkeer in Nederland, 47 m.M., door BEGEER.
- Juli. Heiligdomsvaart naar Maastricht.
 *a Geel koper met oog en ring, 17 bij 23 m.M.
 *b. Zilver met oog en ring, 17 bij 30 m.M.
- 31 Juli. P. N. VAN DOORNINCK aan den raad van Bennebroek, Zilver, 42 m.M., door VOET.
- 23,24 Augustus. Hondententoonstelling Ned. Terrierclub te 's-Gravenhage, 41 m.M., door BEGEER. 31 Augustus-16 September.
- 31 Aug.-16 Sept. Tentoonstelling St. Josephsgezellen-Vereeniging te Rotterdam.
 a. Prijспенning, 50 m.M., door BEGEER.

- b.* Penning voor de medewerkers, 32 m.M., door BEGEER.
- 1 September. WILHELMINA-vereeniging te Alfen a/d Rijn.
a. Herinnerings- of prijspenning. Verguld zilver, zilver en brons, met oog en ring, 29 m.M.
b. Draagpenning bestuur, verguld zilver en zilver, met oog en ring, 29 m.M., door BEGEER.
- 6-21 Sept. 10^e Nationale Schietwedstrijd te Rotterdam, alle door BEGEER.
a. Afd. Jong Holland. brons met oog en ring, 32¹/₂ m.M.
b. Hoofdkorpswedstrijd, 32 m.M.
c. Korpswedstrijd met mergepatronen, 32 m.M.
d. Propaganda-wedstrijd Gewest. meesterschap, 25 m.M.
- 6, 7, 13, 14 Sept. 10-Jarig bestaan der Mannen-zangvereeniging ORPHEON te Amsterdam, brons, 59 m.M., door BEGEER.
- 15 Sept. 50-Jarig huwelijk van W. HARMENS Cz. en H. BOLMAN te Harlingen, brons, 41 m.M., door BEGEER.
- 3 Oktober. Sportbetooging te Leiden, zilver met oog en ring. 45 m.M., door VAN KEMPEN.
- 7 Oktober. Internationale Monster-Tentoonstelling te Amsterdam, 53 m.M., door BEGEER.
- 29 Nov. 100-Jarig bestaan der Arnhemsche Brandweer, zilver en brons, plakket met oog, 40 m.M., door MANIKUS.
- 29 November. * Ter eere van president STEIJN, zilver en brons, 60 m.M.
- 29 Nov. * Dezelfde, groot 20 m.M., beide door BEGEER. (Zie *Tijdschrift* 1903, blz. 45).
- 18 December. E. J. DE VRIES te Amsterdam 40 jaar arts, 60 m.M., door GERRITSEN.

1902.

Zonder datum. Herinnering aan den Zuivelkursus te ? 1)
 22 m.M., door BEGEER.

1) De heer BEGEER kon hieromtrent geen inlichtingen geven. Weet een onzer leden ook op welke plaats dit stukje betrekking heeft

Kegelwedstrijd Landbouwers-Genoegen, te Roosendaal, aangeboden door de bierbrouwerij „de Krans”, te Utrecht, 25 m.M., door BEGEER.

Dagmedaille Schietwedstrijd Deventer 1902, 25 m.M., door BEGEER.

* Penningplaat met borstbeeld van H. M. de Koningin met maleisch omschrift, zilver galvano, 72 m.M., door FADDEGON, (zie *Tijdschrift* 1903, blz. 45.)

Plakket met borstbeeld van zijn zoontje C. J. BEGEER, door C. L. J. BEGEER, 190 bij 135 m.M., brons gegoten.

Tentoonstelling te Bondowoso, kruis 40 bij 35 m.M., door BEGEER.

PRIJSPENNINGEN.

Vereeniging het Nederlandsche Zeewezen. Plakket 72 bij 50 m.M., door BEGEER, (voor het eerst uitgereikt bij gelegenheid der visscherij-tentoonstelling te Katwijk.)

Vereeniging tot bevordering van het Vreemdelingenverkeer op Walcheren, te Vlissingen, 59 m.M., door BEGEER.

Vreemdelingenverkeer Sneek, 42 m.M., door GERRITSEN.

Nederlandsche Kolfbond, 41 en 25 m.M., door BEGEER.

's-Gravenhaagsche Kegelbond, 40 en 30 m.M., door GERRITSEN.

Bond tot bescherming van den trekhond, 41 m.M., door BEGEER.

Provinciale Bond in Noord-Holland van Harmonie- en Fanfarekorpsen, 50 m.M., door GERRITSEN.

Nieuwe prijspenning van Avicultura te Utrecht, 40 m.M., door BEGEER.

Draagpenning, Nederlandsche Hotelhoudersbond, 15 m.M., door GERRITSEN.

Postduivenvereeniging „de Snelpost”, te Amsterdam, 42 m.M., door GERRITSEN.

Postduivenvereniging „de Bonte Duif”, te Amsterdam,
42 m.M., door GERRITSEN.

Schietvereniging „Arnhem”, 25 m.M., door BEGEER.

Maandmedaille Schietvereniging „Sanboo”, te Amsterdam,
25 m.M., door GERRITSEN.

De met * gemerkte stukken zijn in den handel gebracht.

ALPHEN, April 1903.

ZWIERSZINA.

Veranderde Stempels.

Wanneer men een groot aantal onzer oud-vaderlandsche munten met aandacht beschouwt, en dan vooral het oog, liefst met eene loupe gewapend, vestigt op het jaartal, dan zal men allicht een enkel stuk vinden, waarbij men waarneemt, dat in of onder het cijfer der eenheden een ander cijfer verscholen ligt. Dit verborgen cijfer is altijd iets lager dan het getalmerk, dat er overheen gegraveerd is. In enkele gevallen is het ook wel het cijfer der tientallen, waaraan men die bijzonderheden waarneemt.

Wat mag de oorzaak van dit verschijnsel zijn? Wel eenvoudig deze, dat de graveur zich niet de moeite gegeven heeft, een nieuwen stempel te snijden, maar dien van het vorige jaar gebruikt heeft, nadat hij het jaartal met het graveerijzer vervormd had. Echter heeft hij dit meestal niet uit traagheid gedaan, maar spoedshalve, zoodat de muntmeester vast met den veranderden stempel kon laten werken, terwijl de nieuwe nog niet gereed was. Dit blijkt bijvoorbeeld uit de Geldersche dukatons van 1679, de Zeeuwsche rijksdaalders van 1798, de Zeeuwsche duiten van 1797 e. a. Van al deze munten bestaan exemplaren met een vervormd cijfer, dat met een paar halen uit het oude cijfer is gemaakt en exemplaren, waarbij de nummers zoo zuiver en onbedriegelijk mogelijk aantoonen,

dat ze met den stempel, waartoe ze behooren, in het bepaalde jaar gegraveerd zijn.

Een sprekend voorbeeld levert de Geldersche dukaton van 1679. In 1677 werd de dukaton geslagen, die bij DE VOOGT beschreven is onder n°. 319 en geheel gelijk is aan dien van 1659, met dit onderscheid, dat de binnenrand niet gepareld, maar gestreept is. Overigens is hij geheel gelijk aan zijn voorganger: de ridder heeft geen pluim op den helm, geen sjerp om en het paard heeft een lang tornooikleed, dat den staart bedekt.

In 1678 zijn geen dukatons geslagen, maar in 1679 verscheen er een van een nieuwen stempel (DE VOOGT n°. 322): de ruiter had pluimen en sjerp, en het paard een klein dekkleedje en een met lambrekijns versierde broek, waardoor de staart vrij bleef. De teekening geelk dus al vrij wel op die der 18^e eeuwse munten, behalve dat op deze de broek van het paard weggelaten werd.

Alvorens echter deze stempel geheel gereed was, moest de muntmeester PAULUS SLUIJSKEN zilveren ridders laten slaan, en nu nam de graveur den stempel van 1677 en veranderde de tweede 7 in eene 9. Daardoor ontstond een dukaton geheel van den ouden stempel, die in hetzelfde jaar door een anderen gevolgd werd, welke eene moderne teekening vertoonde.

De zilveren ridder met veranderd jaartal is in mijn bezit.

Het is mij niet mogelijk de historie van andere stempels zoo op den voet te volgen, maar ik geef hieronder eene lijst van alle mij bekend geworden munten met stempelverandering.

Waarschijnlijk zal deze nog wel voor uitbreiding geschikt blijken.

Gelderland:

Dukaton van 1677, veranderd in 1679 (Mijne verzameling).

Dubbele stuiver van 1614, veranderd in 1615 (Kabinet-EBERSON, verkocht 14/21 Dec. 1891 door de firma G. THEOD. BOM & ZN.)

Holland:

Rijksdaalder van 1694, veranderd in 1695 (Mijne verzameling).

West-Friesland:

Halve dukaton van 1786, veranderd in 1788 (Mijne verzameling).

Rijksdaalder van 1668, veranderd in 1669 (id.)

Halve gehelmde Rijksdaalder van 1595, veranderd in 1596 (Kabinet-RIJNBENDE).

Scheepjesschelling 1758, veranderd in 1759 (id.)

Dubbele stuiver van 1787, veranderd in 1788 (Mijne verzameling).

Dubbele stuiver van 1790, veranderd in 1791 (id. 2 exemplaren).

Dukaton voor de O. I. C. van 1739, veranderd in 1740 (Cat. SCHULMAN XXXIV).

Gulden voor de O. I. C. van 1787, veranderd in 1790 (Kabinet-RIJNBENDE).

Zeeland:

Rijksdaalder van 1796, veranderd in 1798. (Kabinet Zeeuwsch Genootschap, id. van Mej. DE MAN te Middelburg en mijne verzameling.) Deze rijksdaalder kwam ook voor op de verkooping J. SCHULMAN, te Amsterdam 12-14 Februari 1902, onder n°. 519, als *fort rare*, en bracht toen *f*25.— op. Een dergelijke met het onveranderde jaartal 1798 (n°. 520) werd voor *f*20.— verkocht.

Kwart rijksdaalder van 1787, veranderd in 1788 (Kabinet-Mej. DE MAN en mijne verzameling).

Daalder van 1677, veranderd in 1678 (Koninklijk Kabinet. zie hierover *Tijdschrift* 1898, biz. 194 n°. 4).

Daalder van 1681, veranderd in 1682 (Kabinet-Zeeuwsch Genootschap, zie *Tijdschrift* 1898 bl. 195).

Scheepjesschelling van 1767, veranderd in 1768 (Mijne verzameling).

Stuiver van 1760, veranderd in 1761 (id.)

Duit van 1796, veranderd in 1797 (verzameling van den heer VAN LIS te Hilversum en mijne verzameling).

In bovengenoemde auctie, verkocht door den heer SCHULMAN 12-14 Februari 1902, kwam onder n°. 518 voor: „dute, variété avec ZEE-LANDIA. Pièce rare, coin de 1796, transformé en 1797”, verkocht voor f 1.—

Het opschrift ZEE-LANDIA op twee regels komt mij tamelijk onjuist voor; van 1792-97 komen alleen duiten voor met het opschrift op drie regels: ZEE-LAN-DIA, zoodat ik hier aan een drukfout moet denken, en deze munt dus dezelfde is, als hierboven genoemd.

In dezelfde auctie kwam voor:

No. 517. 1797. Dute de la Zelande fr. à Middelbourg. Pièce rare, coin de 1767, transformée en 1797.

Deze munt kwam in bezit van den heer VAN LIS, zoodat ik gelegenheid had, ze van naderbij te beschouwen. Boven de 9 vindt men een rechts gebogen streepje, dat met de 0 der 9 eene 6 schijnt uit te maken, zoodat het werkelijk het voorkomen heeft, alsof er eene 6 gestaan heeft, die in eene 9 is veranderd. Edoch, dit is eene reine onmogelijkheid. De duiten van 1766 tot en met 1791 vertoonen een geheel ander type, afgebeeld VERKADE 96 n°. 5, nl. de naam ZELAN-DIA binnen eene ovale rijk versierde cartouche; die van 1792 tot 1797 daarentegen het woord ZEE-LAN-DIA binnen een eenvoudigen cirkel van ruitjes. Wanneer nu de stempel van 1767 was getransformeerd in een van 1797, dan zou men op de munt moeten lezen:

ZELAN - DIA - 1797; er staat echter:

ZEE - LAN - DIA - 1797, hetgeen een groot verschil maakt.

De streepjes, - er komt er nog een voor langs het been der laatste 7, houd ik voor afdrucken van stempelbarsten.

Utrecht.

Halve gouden rijder van 1614, veranderd in 1615, (Kabinet-RIJNBENDE).

Bourgondische of kruisdaalder van 1567, veranderd in 1568, afgebeeld: VAN DER CHIJS, *Utrecht*, plaat XXXI n°. 5. De schrijver zegt alleen, dat de laatste cijferletter een anderen vorm heeft dan die op plaat XXIV n°. 17. Inderdaad is de 8 op eerstgenoemde van boven plat, als het bovendeel eener 7. In genoemd werk worden geen kruisdaalders van 1567 vermeld; zij bestaan echter wel; een exemplaar is in mijn bezit. Intusschen is het verre van zeker, dat deze kruisdaalder van 1568 tot de kategórie der „veranderde stempels” behoort, want dezelfde 8, die afgeplat is, vindt men ook op filipsdaalders van Zeeland van 1580 en 1581, resp. afgebeeld bij VAN DER CHIJS *Holland*, pl. XXXIX n°. 55 en *Cat. SCHULMAN* n°. XXXVI van November 1898, en bij deze is geen sprake van vervorming der 7 in 8, aangezien in 1570 en 1571 nog geen munthuis te Middelburg bestond.

Friesland.

Dukaat van 1602, veranderd in 1612 (Kabinet-STEPHANIK).

Overijsel.

Driegulden van 1694, veranderd in 1695 (Mijne verzameling).

Vijfde-filipsdaalder van 1566, veranderd in 1567 (*Catalogus-SCHULMAN*).

Kampen.

Dukaat van 1650, veranderd in 1652 (Kabinet-STEPHANIK).

Rijksdaalder van 1661, veranderd in 1662 (Mijne verzameling).

Statenschelling van 1688, veranderd in 1689 (Kabinet-RIJNBENDE).

Zwolle.

Gehelmde rijksdaalder van 1596, veranderd in 1597
(Kabinet-HORDIJK te Dordrecht).

Groningen en Ommelanden.

Dukaton van 1682, veranderd in 1683 (Mijne verzameling).

Stuiver van 1765, waarvan de 5 zulk een vorm heeft, dat zij met eene kleine bijvoeging in eene 6 kon hervormd worden. (id.)

Hiertoe heeft de graveur echter geen moeite behoeven te doen, daar er na 1765 geen stuivers aangemaakt zijn.

Zij zijn op de munt te Harderwijk gemaakt. (DE VOOGT, bl. 145, noot). J. E. TER GOUW.

De oudste munt.

De oudste werkelijke munt, die bekend is, d. w. z. een naar gewicht en gehalte als geloofwaardig gestempeld stuk edel metaal, bevindt zich in de verzameling van het Britsch Museum. Deze munt is, naar de groote ruwheid van den stijl te oordeelen, op het laatst in de 7de, wellicht reeds in de 8ste eeuw v. C. geslagen en vormt een elliptische, tamelijk dikke klomp elektron, wegende 14 gr. Elektron noemt men het onzuivere, sterk met zilver gemengde goud, dat men oudtijds, omdat men de bestanddeelen niet kon scheiden, als een metaal op zich zelf beschouwde. Aan de eene zijde draagt de munt slechts den ruwen indruk van den tang, met welchen men het stuk metaal bij het slaan op het aambeeld vasthield, op de andere zijde de afbeelding van een hert met het opschrift in de grieksche taal: Ik ben het kenmerk van PHANES. Wie deze PHANES was, is niet bekend; het vermoeden ligt voor de hand, dat de eerste stoot tot het slaan van metaal tot munten niet door den staat, doch door partikulieren, waarschijnlijk door aanzienlijke grieksche handelaren, is gegeven.

(*Antiquitäten-Zeitung* van 22 Juli 1903, N°. 29.)

Een bezoek in 1787 aan den stempelsnijder

VAN CALKER te Zeist.

In de 5de afl. 1902 van *de(n) Navorscher* is een reisjournaal opgenomen, (medegedeeld door Mr. H. W. VAN SANDICK), van de hand van GEERTRUIDA W. A. VAN HOGENDORP, die met eenige aanzienlijke nederlandsche dames in 1787, een uitstapje van den Haag naar Nijmegen heeft gemaakt.

Zij bezochten ook Zeist en onder de merkwaardigheden van die plaats vinden we vermeld, dat zij het werk gingen bewonderen van den heer VAN CALKER, den bekenden graveur van médailles.

Zie hier wat zij over dat bezoek aan Zeist schrijft:

„Jeudi le 30 Août 1787, nous allames voir les Herhutters qui demeurent à Zeyst. On entre dans une grande Basse-Court qui est entourée de bâtimens où ces gens demeurent. Ils vendent les plus jolies choses du monde et sans la moindre exagération on pourroit en allant de boutique en boutique y dépenser quelques centaines de florins à des balivernes si vous voulez mais à des balivernes qui sont bien jolies et souvent utiles, car tout y est fait si proprement qu'on ne se lasse pas de le voir, et que la tentation est bien forte pour tirer la bourse. *Nous entrames aussi chez un graveur de médailles qui à ce qu'il m'a paru entendoit bien son métier. Il se nomme VAN CALKER. Sa femme était plus fière du mérite de son mari qu'il ne l'était lui-même.* Nous vimes l'église qui est grande et belle. Cette secte des Herhutters, ou toute cette Institution m'intéresse beaucoup. Jamais je n'ai pu comprendre en quoi elle consistait et après que j'y ai été moi-même ma curiosité s'est augmentée d'en savoir quelque chose.

M. D. M.

*Munten en penningen in zeldzame of
ongewone metalen.*

Herhaaldelijk vermeldden wij iets uit de populair-numismatische bijdragen van Prof. Dr. KIRMIS in de *Daheim*, ook thans vinden we in n°. 39 van 27 Juni 1903 eenige zeer wetenswaardige bijzonderheden omtrent stukken in ongewone metalen geslagen of gegoten. Er wordt gewezen op de zeldzame vormen der oud-chineesche munten, gewaagd van de hellebaardvormige 1—1½ d.M. lange ijzeren staafjes, waarmede tot voor korten tijd in het deel van Afrika aan den Benue tot Gabun betaald werd (afgebeeld) en de veronderstelling uitgesproken, dat het ijzeren geld der Spartanen ook den vorm van een spies zou bezeten hebben, een spies „obelós” was de kleinste munt, een handvol „drachmé” (van draxestai = grijpen) de hoogere waarde. Even wordt stilgestaan bij de ijzeren penningen, de proefafgietsels in lood van de renaissance-penningen, het tin als munt-materiaal voor goedkoop werk.

Platina werd gebezigd om een penning te slaan ter eere van den franschen scheikundige CHABANEAU, die dit metaal het eerst in den vorm van baren vervaardigde (1780). Bekend zijn de 3, 6 en 12 roebelstukken van Rusland van 1828—1830, ingetrokken in 1845, thans zeer gezocht, daar de metaalwaarde van het 3 R. stuk heden ± f 18.—bedraagt.

Ter eere van den natuurkundige WOLLASTON stelde de geologische vereeniging te Londen een penning van palladium in, die echter tegenwoordig in goud wordt uitgereikt. GRAHAM, die de metaalachtige natuur in waterstof ontdekte, doordat palladium waterstof in zoo groote hoeveelheden absorbeert, dat men de verbindingen van beide elementen als een legering kan beschouwen, liet tot aandenken van zijne ontdekking in 1896 kleine gedenkpenningen van palladiumwaterstof slaan.

Het zeldzame zilverwitte tellurium komt vóór in het gouderts van het Csátváser-gebergte in Zevenbergen, speciaal in het Nagyáger gouderts. Een daarvan in 1896 geslagen penning was te zien op de Milleniums-tentoonstelling te Ofen-Pest. (De naam tellurium is afgeleid van tellus - de aarde). Aan den grooten zweedschen scheikundige BERZELIUS, die in 1817 het selenium (van selene - de maan) ontdekte, werd een penning met zijn borstbeeld in dit zeldzame metaal vereerd.

Nikkel, dat in legering met andere metalen veelvuldig voor het slaan van pasmunt wordt gebezigd, werd omstreeks 1884 voor het eerst geheel zuiver verkregen door de metaalwarenfabriek van ARTHUR KRUPP te Berndorf en in dat jaar werd het zuivere nikkel gebezigd voor een penning bij gelegenheid der land- en tuinbouw-tentoonstelling aldaar — een der schoonste werken van den overleden graveur ANTON SCHARFF. Aluminium kennen we allen als penningmateriaal; mooi is het niet! Dat Straatsburg in 1840 bij het 4^e eeuwfeest van de uitvinding der boekdrukkunst een penning van letterspecie liet slaan, wisten we niet — dat in Holland dit in 1846 ook geschiedde. (DIRKS 858) bij het 25-jarig bestaan van de vereeniging „Kunst zij ons doel”, te Haarlem, weten onze lezers natuurlijk wel, maar dit vertelt Dr. K. niet. Z.

Noach's ark op een munt.

In de „Stemmen der Vrije Gemeente” (aflevering 9, 1894) vind ik het volgende aangeteekend over een phrygische munt, waarop de ark van NOACH zou zijn afgebeeld:

„Men mag als bekend veronderstellen het feit, dat in de letterkunde van zeer veel oude volken, de herinnering is bewaard van een grooten watervloed, die een geheel menschengeslacht op enkelen na, deed ondergaan.

De oude Indiërs verhaalden, dat de god BRAHMA, in de gedaante van een gehoornden visch het schip sleepte,

waarin bij den grooten vloed, het menschdom werd gered. Nog worden er munten bewaard uit de phrygische stad Apamea, waarop een drijvend vaartuig staat afgebeeld, met een man en een vrouw er in, een vogel zit er op, terwijl een andere vogel met een takje in den bek komt aanvliegen. De munten hebben bovendien de eerste letters van den naam NOË.

Volgens een joodsche overlevering, zou de ark van NOACH dan ook in Phrygië geland zijn."

M. D. M.

Nog een onbeschreven Inhuldigingspenning.

Vz. Aanzierend borstbeeld van H. M. de Koningin, op gouden grond. Omschrift in gouden lettertjes op blauwen rand:

WILHELMINA KONINGIN DER NEDERLANDEN
SEPTEMBER 1898

daarom een gouden cirkel.

Kz. Op donker blauw veld, omgeven door witten rand in witte letters:

Karton, 44 m.M., aan rood, wit, blauw lint. Gegeven aan de kinderen bij gelegenheid der schoolfeesten te Hilversum. Verz. Z.

Waarom zijn sommige munten doorboord?

In de *Frankfurter Münzzeitung*, April 1903, vertelt de heer P. JOSEPH, dat doorboring van munten niet altijd het gevolg is geweest van moedwil der bezitters, maar dat dit ook is geschied tengevolge van officieele ordonnanties.

Wij lezen daar een verordening, gericht tot het heidelbergsche goudsmidsgilde, in het jaar 1563:

Par. XI. Falschmuntz. 25. Zum eilfften. „Were es, das einem Goltschmid, wer der were, solche falsche Müntz fürkheme, die güldene, silberæ, kupfere, oder von messing weren, soll er ein Loch darin schlagen und ob der, so'die Müntz brecht, der Müntz argwenig und verdechtig were, soll er solliches der Obrigkeyt anpringen bey dem Eyd.”

Alle verdachte stukken moesten dus door een kenbaar teeken worden aangeduid, en voor het geval, dat de bezitter verdacht werd tevens de maker van die vervalschte munten te zijn, moest de goudsmid er de regeering van in kennis stellen. M. D. M.

Een munt te velde.

In *Eigen Haard* vinden we (n°. 20 van 16 Mei 1903), een afbeelding van de munt en de drukkerij te velde, die de munten sloeg en de banknoten drukte voor de regeering der Zuid-Afrikaansche Republiek. De munten vertoonden aan de eene zijde in fraai rondschrift *Een Pond*, aan de andere zijde een sierlijk monogram Z. A. R. Slechts enkele honderden stukken werden geslagen, die weldra het 13-, later het 20-voudige te Pretoria golden. De heer P. J. KLOPPERS JR., die zijn opleiding ontving te Amsterdam

aan de Chr. normaallessen en vandaar in 1897 naar Zuid-Afrika vertrok, waar hij hoofd werd der Staatsschool te Kaapsche Hoof in het O. der Z.-A. Republiek, was de muntmeester, stempelsnijder en directeur der staatsdrukkerij te velde, voor welke hij zelf de drukpers vervaardigde.

Z.

Muntverslag over het jaar 1902.

Het eerste muntverslag onder het nieuwe regime, uitgebracht door Muntmeester, Kontroleur-generaal en Kommissie voor het Muntwezen, vormt een boekdeel van 268 blz., waarvan de omslag met de Vz. van den nieuwen rijksdaalder prijkt.

Eerst is de Muntmeester aan het woord:

Belangrijke werkzaamheden hadden plaats aan de gebouwen van 's Rijks Munt, die na deze restauratie van 17 Maart — 30 December 1902 voortdurend in werking bleef en voor *f* 1.000.000.— aan specie vervaardigde, t. w.: *f* 100.000.— aan centen, *f* 150.000.— aan $2\frac{1}{2}$ centstukken en *f* 100.000.— aan $\frac{1}{2}$ centen voor Nederlandsch Oost-Indië, *f* 250.000.— aan rijksdaalders, *f* 300.000 aan kwartjes en *f* 100.000.— aan centen voor Nederland, is totaal 47.300.000 stuks; de rijksdaalders dragen het jaartal 1898.

Er wordt gewezen op de weinige bruikbaarheid van PANDER's model voor de munt en de wenschelijkheid uitgesproken eerlang tot het ontwerpen van een nieuwen beeldenaar over te gaan.

Wij vernemen, dat WIENECKE een ontwerp maakte voor een nieuwe Vz. der zilveren pasmunt voor Indië en MENDER de stempels voor de Kz. dier munten herzag; met de nieuwe stempels zullen in 1903 $\frac{1}{10}$ en $\frac{1}{20}$ gulden worden aangemaakt. Het wapentje voor de Vz. vinden we met den nieuwen rijksdaalder afgebeeld op Pl. I. De penningen in 1902 aan 's Rijks Munt vervaardigd: 70°

verjaardag van den schilder J. H. L. DE HAAS, Koninklijke eereprijs voor schietwedstrijden en een nieuwe Vz. voor de eerepenningen aan bekroonden bij de prijkskampen aan de Rijks Akademie van Beeldende Kunsten en voor Scheepsgezagvoerders in de groote vaart (voor scheepsjournalen), vinden we afgebeeld op Pl I en II. De aanschaffing der reduceermachine van V. JANVIER, die uitstekend blijkt te werken, en van de reeds lang in nagenoeg alle buitenlandsche munten werkzame automatische weegmachine van C. V. RICHTER te Weenen, (weltra zullen meerdere volgen) is ontegenzeggelijk een groote stap tot verbetering.

In het verslag van den Kontroleur-generaal, met afbeeldingen van assaaikeuren onzer munten, dat we overigens als minder op ons gebied liggende onbesproken laten, troffen wij een opgaafje aan van het aantal der ook in ons *Tijdschrift* meermalen besproken „fausse bonne monnaie” in Indië, in beslag genomen van 1895—1902 t. w. 10540 Rijksdaalders, 2953 guldens en 17 halve guldens. Belangrijk is vooral bijlage 7 van dit verslag n.m. eene verzameling van alle wettelijke bepalingen op 1 Januari 1903 van kracht, betrekking hebbende op het muntwezen in Nederland, met tal van aanteekeningen voorzien — een bijlage, die dit 1^e muntverslag tot een boek van blijvende waarde maakt, dat ongetwijfeld veel gezocht zal worden door de numismaten.

De Kommissie voor het Muntwezen brengt ten slotte verslag uit en konstateert, dat de uitkomsten van hun onderzoek *alle* zeer bevredigend genoemd mogen worden.

Z

Anton Scharff. †

Den 10^{den} Juli 1903 overleed te Weenen, waar hij als zoon van den stempelsnijder en graveur van gemmen J. M. SCHARFF in 1845 geboren was, ANTON SCHARFF.

In 1860 leerling geworden aan de Akademie van Schoone Kunsten, beoefende hij daar vooral het graveeren van penningen. In 1862 werd hij leerling-graveur en in 1868 graveur aan de Munt van Oostenrijk; in 1881 werd hem de leiding toevertrouwd van de graveerschool der Munt en in 1887 den titel van Kaiserlich-Königlicher Kammermedailleur geschonken.

Van zijne hand is eene reeks van penningen voor de kunstlievende familie BACHOFEN VON ECHT; het meest bekend in ons land is hij door zijn KRÜGERpenning, op diens 70sten verjaardag en den penning op DE WET en DE LA REY — helaas is de spreuk, die hij op de Kz. plaatste: Hands off! geen profetie gebleken.

Z.

UIT DE PERS.

Schenking der verzameling van ons medelid

Mr. P. DEKETH, aan de gemeente Delft.

Men meldt ons uit Delft:

De heer P. DEKETH, van 's Gravenhage, heeft aan ons Stedelijk Museum eene belangrijke schenking gedaan. Zijn gansche collectie oud- en nieuw-Nederlandsche munten, benevens die van Nederlandsch Oost- en West-Indië, een en ander aanvangende met de Pacificatie van Gent in 1576, en loopende tot den tegenwoordigen tijd, heeft hij der gemeente in bruikleen afgestaan. De collectie bestaat uit: 232 gouden, 790 zilveren en 256 koperen en bronzen munten. Er komen in voor: enkele en dubbele rozenobels, halve en heele gouden ridders, enkele en dubbele ducaten, zilveren ducats, alle zoowel van ouden als van nieuwen slag; verder oude rijksdaalders van dubbel gewicht enz.

B. en W. stellen den raad voor deze schenking te aanvaarden, onder zeer bijzondere dankzegging aan den schenker.

(N. R. Ct.)

H. M. de Koningin-Moeder en de numismatiek.

H. M. de Koningin-Moeder is als lid toegetreden tot de „Nederl. Belgische Vereeniging der vrienden van de medaille als kunstwerk”. (Avondpost.)

Een zwaar geldstuk.

Een amerikaansch penningkundige heeft het voorstel gedaan om op de tentoonstelling van St. Louis een geldstuk te exposeeren ter waarde van . . . een millioen dollars. Het „muntstukje” zou dertig duim dik zijn en een diameter hebben van veertig voet. De cijfers van het jaartal zouden vier en een halve voet hoog zijn.

Gelukkig, dat er niet meer dan één exemplaar van dit muntstuk zal worden geslagen! Om het in omloop te brengen zou zelfs Amerika weinig haast maken. Geldstukken als dit, zijn voor de grootste portemonnaie nog te groot. (Avondpost.)

Valsche centen.

Een der bladen bevatte het volgende zonderlinge bericht: „Er zijn veel valsche centen in omloop. Ze zijn terstond herkenbaar aan de pluimen in het midden van den staart, terwijl ook de 1 dunner is dan op de echte centen. De valsche zijn reeds zeer algemeen en wie een aantal centen heeft, kan bijna zeker zijn er één of meer bij te hebben. Dit zal zeker niemand verwonderen, als men weet dat er voor f 40,000 van dat goedje in omloop is gebracht, dus 4 millioen stuks.”

Door een medewerker van het *U. D.* werd naar de juistheid van dat bericht een onderzoek ingesteld. De heer J. C. WIENECKE, de bekwame stempelsnijder aan 's Rijks Munt, had niet weinig plezier in het geval: die „valsche” centen toch zijn geslagen naar het nieuwe

model, door hem zelf ontworpen! Reeds in 1901 zijn de muntstukken geslagen en daarna uitgegeven. De cent met de oude figuren is gebleken onpractisch te zijn en moet niet hebben kunnen voldoen aan de eischen, die men voor een muntstuk, dat voortdurend in omloop blijft, stelt. Het relief van de oude cent was te sterk ontwikkeld en hieraan is thans met het nieuwe ontwerp, dat op zichzelf een voorbeeldig stuk werk is, grootendeels te gemoet gekomen. Overigens kan een ieder het onderscheid opmerken, wanneer men slechts een oude en een nieuwe cent naast elkaar legt en aan beide zijden goed met elkaar vergelijkt.

Hoe men het echter in zijn brein krijgt om uit verschil in de figuur valscheid van het geldstuk te concludeeren, is, ons een raadsel, zegt het *U. D.* Een ieder, die slechts even nadenkt, zal daarbij moeten toegeven, dat vervalsching van een cent een moeilijke en weinig loonende arbeid is, terwijl met minder moeite en meer winst de vervalscher guldens en rijksdaalders kan namaken.

Het zal onzen lezers dan ook wel duidelijk zijn geworden dat ze niets behoeven te gelooven van die „valsche centen”.

(*Avondpost.*)

Inhoudsopgaaf van Tijdschriften.

Revue belge de Numismatique, 3e livr. 1903.

FORRER, L. — Les signatures de graveurs sur les monnaies grecques. — BERNEYS, E. — Esterlins inédits de Damvillers. — DE JONGHE, Vte B. — Trois monnaies de Reckheim. — VANDEN BROECK, E. — Numismatique bruxelloise. Recherches sur les jetons des receveurs de la famille WAS, du 15e siècle. — GILLEMAN Ch. & VAN WERVEKE A. — A propos des inaugurations en Flandre sous le régime autrichien (1771—1792). — BIGWOOD, G. —

Fabrications clandestines de monnaies d'or françaises sous l'empereur CHARLES VI dans les Pays-Bas autrichiens. — Mélanges.

Uit de gemengde berichten vernamen we den uitslag van den wedstrijd, uitgeschreven door de Hollandsch-Belgische Vereeniging van de Vrienden der Medaille als Kunstwerk, voor een penning ter verheerlijking van den wereldvrede. De prijs van frcs. 800 is *niet* toegekend, doch een premie van frcs. 200 werd aan den amsterdamsche beeldhouwer WERNER en eene van frcs. 100 aan den leerling der koninklijke akademie van schoone kunsten te Brussel JOURDAIN gegeven. Het bestuur der *nederlandsche* sekte scheen weder geen roeping te gevoelen van een en ander aan ons *nederlandsche* tijdschrift mededeeling te doen.

Vragen en Antwoorden.

Zoudt U mij kunnen mededeelen, hoeveel centen met KONINKRIJK er geslagen zijn?

Tiel.

MR. E. H. HIJMANS.

Naar aanleiding van bovenstaande vraag verzocht ik den heer muntmeester te Utrecht om inlichtingen, welke zoo beleefd was mede te deelen: „dat van de centen in quaestie een bedrag van *f* 100,000.— is vervaardigd.”

Z.

Jaarverslag van den Sekretaris over 1902.

Hoe aangenaam wordt mijn jaarverslag èn voor U èn voor mij, wanneer het dient om aan te toonen, dat ons genootschap bloeiende is en dat de belangstelling voor ons streven steeds grooter wordt.

Leden. Ons ledental klom van 119 tot 136 (31 dec. 1902). Immers door Uwe stemming van 16 juni 1902 werden tot buitengewoon lid benoemd de heeren: W. ACHTENHAGEN-Utrecht; JAC. ANKERSMIT-Amsterdam; D. C. BERG-Amsterdam; G. D. BOM H.GZN.-Amsterdam; G. J. BRENKMAN-Lienden (G.); H. J. VON BRUCKEN FOCK-Utrecht; FRED. CALAND-'s-Gravenhage; Dr. J. L. CHAILLET-Sneek; TH. M. H. DIRIX-Roermond; TH. DORREN-Valkenberg; A. GILISSEN LEMAIRE-Maastricht; Mr. A. E. H. GOEKOOP-'s-Gravenhage; W. GOOSSENS-Rolduc; Dr. A. H. L. HENSEN-Warmond; Dr. C. HOITSEMA-Utrecht; Dr. G. A. HULSEBOS-Utrecht; Mr. E. H. HIJMANS-Tiel; A. O. VAN KERKWIJK-'s-Gravenhage; E. KOCKEN-Arnhem; Mr. G. T. TER KUILE-Ambt-Almelo; Mr. W. J. SAAIJMANS VADER-Vrijenban; J. SCHULMAN-Amsterdam; E. VOET JR.-Haarlem en H. L. A. VAN DEN WALL BAKE-Utrecht. Maar wij hadden 't verlies te betreuren van den heer Dr. L. P. H. SCHOLS-Maastricht, die 27 juli overleed en van de heeren W. O. GALLOIS-'s-Gravenhage; BART VAN HOVE-Amsterdam; J. P. R. MENGER-Utrecht; Mr. S. MULLER FZN.-Utrecht en CAMILE PICQUÉ-Schaerbeek, die uit onzen kring traden.

Bestuur. De bestuursplaatsen waren bezet door de heeren: Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ, voorzitter (1904), AUG. SASSEN, vice-voorzitter (1905), JOH. W. STEPHANIK, sekretaris (1906), C. H. F. A. CORBELIJN BATAERD (1907) en H. G. DU CROCQ, konservator (1903).

Vergaderingen. De jaarvergadering had plaats te Dordrecht. En wij zijn den heer HIDDE NIJLAND nog dankbaar voor 't vele schoons en belangrijks, waarvan wij dien dag onder zijne leiding mochten genieten.

Het bestuur vergaderde op 15 mei en moest om verschillende redenen de najaarsvergadering tot na 31 december uitstellen.

De notulen zullen U in 't *Tijdschrift* worden medegedeeld.

Rekening. Deze loopt van 16 juni 1902 tot 1 jan. 1903; bevat in ontvangsten slechts een half jaar kontributie, doch in uitgaven den geheelen jaargang 1902 van 't *Tijdschrift*. Het nadeelig slot is f 235.83.

In 't vervolg zal de rekening steeds op 31 december afgesloten worden en aldus in overeenstemming zijn met ons genootschapsjaar. Nieuwbenoemde leden zullen dan ook een geheel jaar kontributie moeten betalen, maar zullen daarvoor de inmiddels in hun benoemingsjaar verschenen afleveringen van het *Tijdschrift* toegezonden krijgen.

Tijdschrift. De kommissie voor 't *Tijdschrift*, bestaande uit mejuffrouw M. DE MAN en de heeren ZWIERZINA en SASSEN, zorgde voor afwisseling in stof en 't is mij een aangename plicht hulde te brengen aan hun toewijdend werken.

De heer ZWIERZINA bewerkte een stelselmatige inhoudsopgave van de eerste tien jaargangen en bood die met den heer DU CROCQ den leden aan — welke aanbieding zeker dankbaar aanvaard is.

Gedwongen door de vele werkzaamheden, heeft de kommissie gebruik gemaakt van hare bevoegdheid, omschreven in art. 14 Huish. Regl. en zich tijdelijk een vierde lid

toegevoegd. De heer WIGERSMA werd bereid gevonden, tijdelijk zijne medewerking te willen verleenen.

Bij het aanbieden van onzen jaargang aan H. M. de Koningin en aan H. M. de Koningin-Moeder, mochten wij wederom zeer gewaardeerde woorden van belangstelling in ons streven, ontvangen.

Ziedaar een overzicht over 't inwendige van ons Genootschap. Laat ik nu nog even aanstippen hoe Concordia naar buiten werkte.

Ten einde ook op numismatisch terrein den heldenoorlog van Zuid-Afrika in aandenken te behouden, besloot Uw Bestuur een eerepenning aan Z. Exc. M. T. STEIJN, Staatspresident van den Oranje-Vrijstaat aan te bieden. Dank zij de medewerking van de firma BEGEER te Utrecht, verkregen wij een zeer fraai uitgevoerd stuk, dat door den President met waardeering werd aanvaard en ook voor de leden verkrijgbaar is gesteld.

Behalve de vele eenvoudige inlichtingen op vragen omtrent munten en penningen, hadden wij eene uitvoerige briefwisseling over de munten van Almelo met den heer PAUL JOSEPH, redakteur der *Frankfurter Münzzeitung*, verleenden wij onze medewerking aan den *Führer durch den gesamten Sammel sport* te Berlijn en bewerkte de heer H. G. DU CROCQ de afdeling Nederland en Koloniën voor het algemeen adresboek „*Guida numismatica*” dat te Milaan het licht zag.

JOH. W. STEPHANIK.

VERGADERINGEN

VAN HET

Koninklijk Nederlandsch Genootschap voor Munt- en Penningkunde in 1902-3

(Uittreksel uit het Notulenboek)

28° Bestuursvergadering 13 Februari 1903. Dank wordt gezegd aan den heer H. G. DU CROCQ, die 't drukken van de inhoudsopgave, bewerkt door den heer ZWIERZINA, geheel bekostigd heeft. Aan ieder der leden zal een exemplaar kosteloos worden toegezonden, terwijl 175 stuks voor den verkoop à f 1.— per stuk als fonds overblijven. Ingekomen is een dankschrijven van Z. E. President STEIJN voor de aangeboden huldepenningen in etui.

In 't vervolg zullen de nieuw benoemde leden dadelijk voor een geheel jaar bijdragen, maar dan ook de reeds verschenen 1° en 2° afleveringen ontvangen.

29° Bestuursvergadering 5 Juni 1903. In hoofdzaak worden regelingen gemaakt voor de a. s. jaarvergadering en ontwerpen vastgesteld om dien dag aantrekkelijk te maken.

12° Jaarlijksche Vergadering 18 Juni 1903 te 's-Gravenhage (zie hierboven blz. 256).

30° Bestuursvergadering 18 Juni 1903: worden benoemd tot buitenlandsch lid, de heeren: GODEFROID DEVREESE, te Brussel en GEORGE MACDONALD te Glasgow.

Aanwinsten Bibliotheek.

Verslag der commissie ter verzekering eener goede bewaring van gedenkstukken van geschiedenis en kunst te Nijmegen over 1900—1901.

Bijdragen tot den 4^{den} druk van den Catalogus van het Museum van oudheden te Nijmegen.

Geschenk TH. H. A. J. ABELEVEN.

Tabellen van Marktprijzen van Granen te Utrecht in de jaren 1394—1644. Uit de rekeningen en weeklijsten der Domproosdij, bewerkt en toegedicht door Mr. J. A. SILLEM.

Uit de verhandelingen der Kon. Akademie van Wetenschappen te Amsterdam

Geschenk Mr. J. A. SILLEM.

Les médailles et plaquettes modernes, compleet.

Amsterdamsche Huwelijks- en Begravenispenningen in de 17e eeuw. (Overdr.)

Verslag Kon. Penningkabinet 1900.

Geschenk Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ.

Le président KRÜGER en Europe. Les médailles frappées en son honneur ou concernant les Boers. (Extr.)

Iets over de penningen van het St. Lucasgilde te Middelburg. (Overdr.)

Onbeschreven of weinig bekende munten van het Graafschap Holland en Zeeland. (Overdr.)

Geschenk Mej. M. DE MAN.

De prinsen van Oranje-Nassau in 's-Gravenhage. Penningen, Medailles, Draagteekens, Miniaturen door Jhr. C. H. C. A. VAN SYPESTEIJN, 4°. geb.

Geschenk van den Schrijver.

De huwelijkspenningen der Oranjes door W. K. F. ZWIERZINA. (Overdr.)

Huwelijk H.M. WILHELMINA met Z.H. HENDRIK, hertog

VAN MECKLENBURG-SCHWERIN. Gedenk-, Prijs- en Draagpenningen. Gedenk- en penningplaten. Draagteekens enz. vervaardigd naar aanleiding daarvan. (Overdr.)

W. K. F. ZWIERZINA. Nederlandsche penningen 1864—1898. Deel I. 1864—1878.

Reorganisatie van 's Rijks munt en hulde aan de leden van het Munt-Kollege. (Overdr.)

Revue numismatique 4e serie F. 6e. (Overdr.)

Geschenk W. K. F. ZWIERZINA.

Catalogus der Bibliotheek van het Stedelijk Museum te Alkmaar, 2e ged.

Geschenk C. W. BRUINVIS.

Verslag 1901. Museum van Oudheden te Groningen.

Geschenk Mr. J. A. FEITH.

Deux monnaies luxembourgeoises inédites (Extr.)

Sceau-matrice d'ERNEST DE MÉRODE, comte de Waroux, époux de MARIE-MADALEINE DE HULWIJN (Extr.)

Deux thalers de CHARLES DE CROY, prince de Chimay, comte de Megen.

Geschenk Vte B. DE JONGHE.

La gazette numismatique 8—10 5e année. 1—10 6e année.

Geschenk CH. DUPRIEZ.

Imitations des monnaies françaises royales et féodales faites à Messerano, Castiglione, Frincio et Monaco. (Extr.)
Remarques nouvelles sur les assignats du siège de Mayence de 1793, et sur les méreaux de péage du pont. (Extr.)
Médailles franco-gantoises de l'ère républicaine et de l'empire. (Extr.)

Geschenk PAUL BORDEAUX.

Bulletin international de Numismatique, T, I, II, III.

Geschenk A. BLANCHET.

Comptoir de Numismatique Dr. A. LADÉ, 17.

Geschenk Dr. A. LADÉ.

Bulletin de Numismatique 8e vol. 8e livr.

Geschenk veuve R. SERRURE.

Supplément du journal des collectionneurs n°. 11—22.
1900—1901.

Geschenk Redaktie.

Les monnaies de Celles et le seau du chapitre de St. Hondelin. (Extr.)

Note sur une médaille tournaisienne. (Extr.)

Numismatique bruxelloise. Les receveurs de l'année 1415 et leur jeton. (Extr.)

Jetons belges du XVe siècle. (Extr.)

Notice sur les seigneurs de Beersel de la maison de Witthem et sur deux jetons à leurs armes. (Extr.)

La médaille des francs archers de la confrérie impériale et royale de MARIE-THÉRÈSE d'Autriche à Bruges. (Extr.)

Denier noir inédit de JEAN I seigneur de Heinsberg. (Extr.)

Quart de gros inédit de JEAN DE BAVIÈRE, duc de Luxembourg, (1418—1425). (Extr.)

Sous tapés et sous marqués. (Extr.)

Etude de numismatique luxembourgeoise. (Extr.)

LÉOPOLD WIENER, graveur en médailles et son oeuvre. (Extr.)

CHARLES WIENER, graveur en médailles et son oeuvre. (Extr.)

Monnaies inédites, etc. (Extr.)

Note sur un denier de HENRI DE VERDUN, évêque de Liège (1075—1092). (Extr.)

Monnaies féodales inédites. Looz-Megen-Reckheim. (Extr.)

Numismatique contemporaine. 1816—30. (Extr.)

Geschenk FRED. ALVIN.

Répertoire de Médaillistique, n°. 1—600.

Geschenk P. STROEHLIN.

Sullo scopo della Numismatica-Dialoghi. (Extr.)

Appunti di Numismatica-Romana. LV. A proposito di una nuova Teoria sulle restituzioni. (Extr.)

Appunti di Numismatica.

Geschenk Cav. F°. GNECCHI.

Alla Numismatica. (Extr.)

Una Medaglia di ANTONIO ABONDIO. (Extr.)

Di un medaglista ignoto del secolo XVI. (Extr.)

Il ripostiglio di san Martino del Pizzolano. (Extr.)

Soldino Astigiano inedito di Carto Quinto. (Extr.)

Note Monegasche III. (Extr.)

Di una monetina Trivalziano con S. CARPOFORE. (Extr.)

Il repostiglio di Lurate Abbate. (Extr.)

Un trait d'union numismatique entre la France et l'Italie. (Extr.)

Zecche Italiane del Dr. SOLONE AMBROSOLI 4° geb.

Manuali Hoepli. SOLONE AMBROSOLI. Atene, 8° geb.

Di una nuova Zecca Lombardo-Piemontese. (Extr.)

Geschenk SOLONE AMBROSOLI.

American Journal of Numismatics. Notes on Roman coins.

Boston Medical Library. Twenty-Sixth Annual Report.

Geschenk Dr. H. STORER.

Die Königliche Münze zu Hannover, von Dr. KRETZSCHMAN.

Geschenk Historischer Verein. für N.-Sachsen.

Zeitschrift für numismatik. Sitzungsberichte der numismatische Gesellschaft zu Berlin 1901.

Geschenk idem.

Frankfurter Münzzeitung n°. 23, 2° Jahrgang.

Geschenk P. JOSEPH.

Atlas der Münzen des Kaisers GALLIENUS und seiner Familie (VALERIANUS, MARIANA, SALONINA, SALONINUS,) 2° Abth.

Verkoopkatalogi van:

U. HOEPLI, DUPRIEZ. SALLY ROZENBERG, DR. J. HIRSCH, A. E. CAHN, O. HELBENG, G. MORCHIE en N. MAYER, HIERSEMAN, VAN STOCKUM.

Door ruiling:

Revue belge de numismatique.

Revue suisse de numismatique.

Revista italiana.
 Numismatische Zeitschrift
 Monatsblatt Numism. Gesellsch. Wien.
 Kroatisch Archaeolog. Gesellsch. Agram.
 Bulletin Nederl. Oudh.-Bond.
 Algem. Nederl. Familieblad.
 Mittheilungen der Bayerischen Numism. Gesellschaft
 XXI Jahrg. 1902.

Aanwinsten numismatische verzameling.

MUNTEN.

Catalogus - Bat. Gen.: n°. 159-160-161-162-164 (1787)
 165 (dik) 165 (dun) 168 (1787) 169-171-174-179-181-182-
 185-188 (zes verschillende stempels) 189-191-192
 Celebes: 393-395.
 Geschenk J. P. MOQUETTE, Prambon.

GEDENKPENNINGEN.

1899. Herinnering havenaanleg Scheveningen. Br. 53 m.M.
 1901. Huwelijk H.M. de Koningin " 50 "
 " Alsvoren verz. " 29 "
 " 50-jarig bestaan „Gezelschap Utrechts
 Brandweer" " 50 "
 " Als voren. Hulde Assuradeuren " 50 "
 " Opening vern. Stud. Soc. Utrecht " 50 "
 Geschenk A. BEGEER.
 1845. Opr. standbeeld prins WILLEM I te
 's-Gravenhage, DIRKS n°. 639 " 68 "
 1860. Overlijden H. J. W. VAN AKEN, burge-
 meester van Maastricht. DIRKS n°. 825 " 62 "
 Door ruiling.
 1832. 50-Jarig bestaan werkhuis Amsterdam.
 DIRKS n°. 460. " - 43 "

1896. Gedenkpenning door Burgemeesters van
Noord-Holland Jhr. Mr. J. W. M.
SCHORER aangeboden. Br. 76 m.M.
1897. Halve-eeuweest Société centr.-protest.
d'Évangélisation, gesticht te Parijs.
1847. " 50 "
- Geschenk Dr. H. J. DE DOMPIÈRE DE CHAUFÉPIÉ.
1793. Inw. Kerk Herst. Luth. Gem. Amsterdam.
LAGEMAN fec. *verv.* v. LOON n°. 811 Z. 39 m.M.
1815. Inhuld. Koning WILLEM I. DIRKS n°. 61 Br. 46 "
1834. 2e Eeuwfeest Seminarium Remonstran-
ten. DIRKS n°. 499. " 45 "
1837. Dood H.M. de Koningin. DIRKS n°. 581 " 41 "
1838. Inv. nieuwe wetboeken. DIRKS n°. 539 " 64 "
- " Ramp Woerden herdacht. DIRKS n°. 542 " 38 "
1849. Strooipenning inhuldiging WILLEM III.
DIRKS n°. 690. Z. 23 "

Door ruiling.

1902. Prijspenning Schietvereniging Holland te Rotterdam.
Geschenk idem.
Gedenk. ter eere van RUMPHIUS, kruidkundige. Uit-
gegeven door Kolon. Museum. Haarlem.
Geschenk idem.

VROEDSCHAPSPENNINGEN.

- Electiepenning van Leeuwarden. *Verv.* v. LOON 650 Z. 30 m.M.
- " " " " " " 651 " 31 "
- " " " " " " 652 " 32 "
- " " " " " " 653 " 35 "
- Geschenk S. WIGERSMA Hz.

DRAAGPENNINGEN EN TEEKENS.

- 1901 Huwelijk H. M. de Koningin. Verz. Br. 32 m.M.
Geschenk A. BEGEER.
25-Jarig jub. A. GRESHOFF te Brazza-

ville (Fr. Congo). Hoofdagent Ned-
Afrik. Handelsvennootschap. G. 29 m.M.
Geschenk idem.

BELASTINGPENNINGEN.

Hondenbelasting Amsterdam 1881-85-1890.
Geschenk JAC. SCHULMAN.

LOODJES.

Diak.-loodje van Alkmaar. M. v. H. n°. 142 K. 35 m.M.
1758. Idem van Leiden.
Geschenk Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ.

Rekening en Verantwoording van de Genootschaps gelden over 't tijdvak

16 Juni 1902—1 Jan. 1903.

348

a. GEWONE ONTVANGSTEN.				
Halfjaarlijksche bijdragen: 29 gewone leden . . .	f	145	—	
" " 74 buitengewone leden . . .	"	277	50	
" " 36 buitenlandsche " . . .	"	90	—	
b. FONDSSEN VAN 'T GENOOTSCHAP.				
Verkochte ex. Tijdschrift, jaarg. 1902. Netto . . .	"	74	55	
" " " " 1893-1902.	"	8	29	
" " Penning Roest	"	—	—	
" " Stephanik en Zwierzina	"	1	80	
" " Zwierzina, Penningen 1863-98 . . .	"	57	60	
c. BUITENGEWONE ONTVANGSTEN.				
Vrijwillige bijdrage N.N. te Amsterdam . . .	"	25	—	
Meerdere ontvangst van de bijdragen der leden	"	15	42	
Rente over 1902 van de Kas gelden	"	8	86	
Nadeelig slot op 1 Januari 1903	"	235	83	
	f	939	85	
a. GEWONE UITGAVEN.				
Nadeelig slot op 16 Juni 1902	f	68	64	
Tijdschrift, jaargang 1902. Tocgestaan op de jaarvergadering te Leeuwarden 16 Juni 1901 . . .	"	700	—	
C. J. Mensing, Amst., Inbinden pres.ex. H.H.M.M.	"	14	30	
Nederl. Oudheidkundige Bond	"	10	—	
Sekretariaat: Uitgaven Sekretaris	"	17	20	
" Gebr. Grevenstak, Amst. invullen diploma's	"	6	25	
" Blikman & Sartorius, Amst drukwerk . . .	"	28	75	
Thesaurie: Uitgaven Penningmeester	"	33	06 ⁵	
Bibliotheek	"	—	—	
Kabinet	"	—	—	
b. BUITENGEWONE UITGAVEN.				
Terugbet. Mr. E. H. Hijmans, Tiel, Abonn. tijdschr.	"	2	62 ⁵	
Achterstallige bijdragen	"	15	—	
Tijdschrift, Jaargang 1902. Overschrijding van 't krediet	"	44	02	
	f	939	85	

Nagezien en goedgekeurd.

De Kommissie, belast met het nazien der Rekening:

SPEELMAN,

L. C. v. D. BRANDELER.

Opgemaakt ingevolge de opdracht van de
Jaarvergadering te 's-Gravenhage in dato
18 Juni 1903.

JOH. W. STEPHANIK.

A. Bijrekening Tijdschrift, Jaargangen 1893-1902.

Verkocht: 1 stel jaargangen	f 37.80	Uitgeverskorting 40 pCt.	f 15.74
„ eenige overdrukjes	„ 1.55	Porto	„ 0.52
		Transport fonds van BOM naar MÜLLER	„ 4.80
		Foot personeel G. THEOD. BOM & ZOON	„ 10.—
		Batig slot	„ 8.29
	<hr/> f 39 35		<hr/> f 39.35

Op 1 januari 1903 nog aanwezig 179 volledige stellen en tal van enkele jaargangen.

B. Bijrekening Penning ROEST.

Nihil.

Op 1 januari 1903 nog aanwezig 1 ex. Zilver en 9 ex. Brons.

C. Bijrekening STEPHANIK en ZWIERZINA, Inhuldigingspenningen.

Verkocht 1 ex.	f 3.—	Uitgeverskorting 40 pCt.	f 1.20
		Batig slot.	„ 1.80
	<hr/> f 3.—		<hr/> f 3.—

Op 1 januari 1903 nog aanwezig 214 ex.

D. Bijrekening ZWIERZINA, Penningen 1863-1898.

Verkocht 24 ex.	f 96.—	Uitgeverskorting 40 pCt.	f 38.40
		Batig slot.	„ 57.60
	<hr/> f 96.—		<hr/> f 96.—

Op 1 januari 1903 nog aanwezig 66 ex.

E. Bijrekening Tijdschrift, Jaargang 1902.

Toegestaan op 16 juni 1901.	f 700.—	BLIKMAN & SARTORIUS, Aflevering I en 2.	f 283.78
Door schrijvers betaald.	„ 40.25	„ „ „ 3.	„ 189.24
Bijbetaald, overschrijding krediet.	„ 44.02	„ „ „ 4.	„ 120.45
		„ „ Overdrukken Penningen	
		ZWIERZINA.	„ 17.05
		„ „ Overdrukken Penningen	
		ZWIERZINA.	„ 27.05
		„ „ I matrijs.	„ 4.50
		FRANS WOLTERS, clichés	„ 18.05
		H. KLEINMANN & Co., Haarlem, Plaat IV.	„ 31.—
		JOHANNES MÜLLER, Verzending	„ 56.95
		W. K. F. ZWIERZINA, Uitgaven.	„ 23.45
		H. KLEINMANN & Co., Omslag Penningen ZWIER-	
		ZINA, deel I.	„ 12.75
	f 784.27		f 784.27

F. Bijrekening Platen ZWIERZINA.

16 juni 1902, Kassaldo.	f 123.46	H. KLEINMANN & Co., Platen I, II en III in jaar-	
		gang 1902.	f 96.05
		Kassaldo op 31 december 1902.	„ 27.41
	f 123.46		f 123.46

LEDENLIJST

(SEPTEMBER 1903)

Achter de namen der leden is vermeld welk gedeelte van de munt- en penningkunde door hen beoefend wordt.

EERE-LEDEN.

	Dagteekening der benoeming.
Z. M. VICTOR EMANUEL III, Koning van Italië.	16 Juni 1901.
Vicomte B. DE JONGHE, Président de la Société royale de Numismatique de Belgique, rue du Trône 60, Ixelles.	17 Juni 1894.
(België, nederlandsche provinciën Limburg en Noord-Brabant, verder gallische, merovingische, karolingische en oud-grieksche M.) 1)	

GEWONE LEDEN

- * C. H. F. A. CORBELIJN BATTAEERD, Notenboomstraat 83, Groenlo.
- * ADRIAAN BOM, Keizersgracht 149, Amsterdam.
- * Jhr. mr. J. M. H. J. DE GREZ, rue Belliard 18, Bruxelles.
- * Jhr. M. A. SNOECK, Kamerheer i. b. d. van H. M. de Koningin, Bestuurder van 't Prov. Genootschap van K. en W. in Noord-Brabant, C. 22, Hintham. (Prov. Noord-Brabant, M., G., noodmunten, loodjes, draagteekens.)
- * JOH. W. STEPHANIK, Konservator van 't Munt- en Penningkabinet van 't Kon. Oudheidk. Genootschap te Amsterdam, Keizersgracht 414. (Nederland en Koloniën, M.)

1) De afkortingen beteekenen: M. = munten, G. = gedenkpenningen, * = lid-oprichter.

- Mr. L. W. A. BESIER, Oud-Voorzitter van het Muntkollege, Maliesingel 24, Utrecht. 12 Juni 1892.
(Nederland en koloniën, muntstudie.)
- C. W. BRUINVIS, Voorzitter der Kommissie voor 't Stedelijk Museum, Oudegracht 184, Alkmaar. —
(Stad Alkmaar en Alkmaarders, M., G., noodmunten, loodjes, draagteekens.)
- J. GERADTS, Burgemeester, Kasteel Aerwinkel, Posterholt (L.) —
(Nederlandsche prov. Limburg, M., G.)
- O. G. H. HELDRING, Gep. Luit.-Kolonel der Infanterie, Utrechtsche straatweg 3, Renkum. —
(M., G. in 't algemeen).
- Mejuffrouw MARIE DE MAN, Konservatrice van 't Munt- en Penningkabinet van 't Zeeuwsch Gen. der Wetenschappen, St. Pieterstraat 39, Middelburg. —
(Graafschappen Holland en Vlaanderen M. — Prov. Zeeland, M., G., noodmunten, loodjes, draagteekens, muntvondsten — Nederland, loodjes.)
- Jhr. C. H. C. A. VAN SYPESTEYN, Parkstraat 87, 's-Gravenhage. —
(Steden 's-Gravenhage en Haarlem, G., penningen en penningplaten uit 't oogpunt van kunst).
- J. H. W. UNGER, Gemeente-Archivaris, Schiekade 87, Rotterdam. —
- Mr. J. A. FEITH, Rijks-Archivaris, Martiniplein 181, Groningen. 18 Juni 1893.
(Nederland, in 't bijzonder provincie en stad Groningen, M., G.)
- Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ, Directeur van het Koninklijk Kabinet van Penningen en Gesneden Steenen te 's-Gravenhage, Javastraat 76. 17 Juni 1894.
- H. G. DU CROOCQ, Leidschegracht 11, Amsterdam. —
(Nederland en Koloniën, België tot 1830, G.)
- A. J. C. VAN GEMUND, Assistent aan het Koninklijk Kabinet van Penningen en Gesneden Steenen te 's-Gravenhage, Konservator van 't Munt- en Penningkabinet van Teyler's Genootschap, Kleine Hontstraat 48, Haarlem. —
- Jhr. L. C. VAN DEN BRANDELER, Majoor bij het Regt. Gren. en Jagers, te Van den Boschstraat 37, 's-Gravenhage. 16 Juni 1895.
(Nederland na 1576, M., G.)

- W. I. FREDZESS, Jur. cand., Jufferstraat 1, Utrecht. 16 Juni 1895.
- W. K. F. ZVIERZINA, Ontvanger der Registratie en Domeinen, Hoorn 39, Alfen (Z.-H.). —
(Nederland. G. en draagteekens, in 't bijzonder die geslagen na 1863).
- Mr. P. DEKETH, Piet Heinstraat 3, 's-Gravenhage. 16 Juni 1896.
(Nederland en Koloniën na 1576, M.)
- Jhr. H. M. Ridder baronet SPEELMAN, Oud-bur-
gemeester van Harlingen, Darena, Mollaan, Bloemendaal. —
(Nederlandsche koloniën, provinciën Friesland en Groningen, M.)
- AUG. SASSEN, Notaris, Steenweg, Helmond. 16 Juni 1897.
(Nederland, muntstudie der middeneeuwen; muntgewichtjes; prov. Noord-Brabant, M., G.)
- Jhr. mr. M. W. SNOECK, Ambtenaar van 't Openb. Min. bij 't kantongerecht, Lindengracht, Heerenveen. —
- Dr. L. J. A. BRAAKENBURG VAN BACKUM, Hoogland-
sche Kerkgracht 23, Leiden. 16 Juni 1899.
(Bulzegels der pausen en der dogen, M. der Johanniter Orde).
- J. E. TER GOUW, Oud-hoofd der school, Nassaulaan 8, Hilversum. —
(Nederland en Koloniën, België, M.)
- Jhr. mr. P. L. VAN MEEUWEN, Advokaat-prokureur, Stationsweg, 's-Hertogenbosch. —
(Prov. Noord-Brabant, M., G.)
- ANTH. BEGEER, Oudegracht 17, Utrecht. 9 Juni 1900.
- J. PH. M. MENGER, Stempelsnijder aan 's-Rijks-Munt, Voorstraat 35, Utrecht. —
- S. WIGERSMA HZN., Bestuurslid van 't Friesch Genootschap, Nauw 180, Leeuwarden. 16 Juni 1901.
(Nederland, in 't bijzonder Friesland, M., Friesland en 80-jarige oorlog, G.; Huis Oranje-Nassau, M. G. met portretten.)

BUITENGEWONE LEDEN

- D. C. MEIJER Jr., Bestuurslid van het Kon. Oudheidk. Gen., Vondelstraat 81, Amsterdam. 12 Juni 1892.
(Stad Amsterdam, G. tot 1800; G. der Luther-
sche Kerk, huwelijkspenningen).
- B. J. A. BRUYNESTEYN, Van Baerlestraat 13, Amsterdam. 18 Juni 1893.
(Nederland, in 't bijzonder Holland, M.)
- Mr. W. M. VAN LANSCHOT, Ververstraat 299, 's-Her-
togenbosch. —
(Prov. Noord-Brabant, M. en G.)
- F. H. BARON VAN VERSCHUER, Willemsplein 2, Arnhem. —
- E. PH. ERFMANN, Binnenweg 112, Rotterdam. 17 Juni 1894.
- Jhr. H. E. RAM, Ingenieur, Biltstraat 97, Utrecht. —
(Prov. Utrecht, M. en G.)
- Jhr. mr. W. C. G. VAN EYSINGA, Wirdumerdijk 9,
Leeuwarden. 16 Juni 1895.
- JAN HORDIJK JACZN., Voorstraat 410, Dordrecht. —
- Mr. C. G. J. BIJVELD, Konservator van het Stedelijk
Museum, Nassausingel 2, Nijmegen. 16 Juni 1896.
(Gelderland, in 't bijzonder Nijmegen M., G.
loodjes enz.)
- Mr. H. J. D. D. ENSCHEDÉ, Zijlstraat 27, Haarlem. —
- Ds. H. A. J. LUTGE, Keizersgracht 717, Amsterdam. —
- Jhr. mr. F. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Koninginne-
gracht 62, 's-Gravenhage. 16 Juni 1897.
(Nederland, G., in 't bijzonder familiepenningen).
- H. J. M. H. VAN RIJCKEVORSEL, Huize Leeuwenstein,
Vucht. —
(Prov. Noord-Brabant, M. en G.)
- Jhr. mr. A. F. O. VAN SASSE VAN YSSELT, Raadsheer
in 't Gerechtshof, van Tuldenstraat 48, 's-Herto-
genbosch. —
- H. D. DE WITT HAMER, Lange Kerkstraat 30, Goes. —
(M. en G. in 't algemeen).
- A. HOLLESTELLE, Lid van de Provinciale Staten van
Zeeland, Oudelandsche straat 436, Tholen. 16 Juni 1898.
(Nederland, muntstudiën).
- C. L. J. BEGEER, Maliesingel 63, Utrecht. 16 Juni 1899

- Mr. R. FRUIN TH.AZ., Rijksarchivaris van Zeeland,
Balans 6, Middelburg. 16 Juni 1899.
(Prov. Zeeland, Muntstudie.)
- R. I. M. M. A. Graaf DE GELOES, Kamerheer i. b. d.
van H. M. de Koningin, Burgemeester, Eijsden. —
- J. KARREMAN, Hoofd der school, Kerkstraat 251,
Oud-Beierland. —
(Nederland tot heden, België tot 1648, G.)
- Mr. A. L. C. KLEYN, Laan Copes van Cattenburch
54, 's-Gravenhage. —
(M. en G. in 't algemeen, in 't bijzonder nieuwere
G. en gedenkplaten.)
- H. OORTMAN GERLINGS, Kruisstraat 13, Utrecht. —
- Mr. N. G. PIERSON, Oud-minister van financiën, 's-Gra-
venhage. —
- Jhr. mr. J. H. HORA SICCAMA, Oud-Referendaris bij
B. Z., Bezuïdenhout 13, 's-Gravenhage. —
(Nederland G.)
- JAN DE WAARD, Poelestraat 14a, Groningen. —
(Prov. en Stad Groningen, M. en G.)
- J. VAN DE WATER, Hoogstraat 657, Gorkum. —
(Prov. Holland, M.; Huis Oranje-Nassau, G.)
- C. A. VAN WOELDEREN, Luitenant der Artillerie.
Bergen op Zoom. —
(Nederland, M. en G.; Rome, M.)
- Jhr. mr. C. BEELAERTS VAN BLOKLAND, Heerenstraat
27, Utrecht. 9 Juni 1900.
(M. in 't algemeen).
- J. A. A. GERRITSEN, N. Z. Voorburgwal 252, Amsterdam. —
(Nieuwere penningen en draagteekens.)
- A. VAN DER HOOP, Grimhoek 206, Oud-Beierland. —
(Nederland, M. G. ridderorden en draagteekens.)
- J. HOUWINK Gz., Lemmerweg 119, Sneek. —
- H. LABOUCHÈRE, Villa Doornveld, Doorn. —
- I. W. MENS0, Wassenaarsche weg 35, 's-Gravenhage. —
(Nederland en Koloniën na 1576, M. en G.)
- J. C. P. E. MENS0, Jur. cand., Koninginnegracht 25,
's-Gravenhage. —
(Nederland, M.)

- Mr. J. A. SILLEM, Heerengracht 577, Amsterdam. 9 Juni 1900.
(Nederland, muntstudien; Koopkracht der edele metalen, beteekenis der rekenmunten.)
- Jhr. mr. D. F. TEIXEIRA DE MATTOS, Alexanderstraat 9, 's-Gravenhage. —
(Nederland, uitsluitend gouden M. der XIXe eeuw.)
- M. G. WILDEMAN, Archivaris van 't Hoogheemraadschap Delfland, 2^e Sweelinckstraat 4, 's-Gravenhage. —
(Frankrijk na 1851, G.)
- J. M. M. VAN BELLE, Haarlemmerdijk 104, Amsterdam. 16 Juni 1901.
(M. der Oud-Helleensche volken.)
- Mr. N. P. VAN DEN BERG, President der Nederlandsche Bank, Oude Turfmarkt 3, Amsterdam. —
- Mr. S. VAN GIJN, Dordrecht. —
- J. M. J. VAN LIS, Kandidaat-Notaris, Langestraat, 86, Hilversum. —
(Zeeland M., P., loodjes.)
- HIDDE NYLAND, Dordrecht. —
- Prof. jhr. dr. J. SIX, Heerengracht 511, Amsterdam. —
(Grieksche munten uit 't oogpunt van beeldenbeschrijving. Nederland G. uit 't oogpunt van kunst.)
- Jhr. mr. VICTOR DE STUERS, Parkstraat, 's-Gravenhage. —
- BAS VETH, Van Oldenbarneveldlaan 20, Scheveningen. —
- J. C. WIENECKE, 2^e Stempelsnijder aan 's-Rijks-Munt te Utrecht, Admiraal van Ghentstraat 9. —
(Onderzoekingen en studien van technischen aard.)
- W. ACHTENHAGEN, Lijnmarkt 37, Utrecht. 16 Juni 1902.
- JAC. ANKERSMIT, Keizersgracht 126, Amsterdam. —
- D. C. BERG, Lijnbaansgracht 89, Amsterdam. —
(M. G., in 't bijzonder draagteekens.)
- G. D. BOM H.Gz., Warmoesstraat 35, Amsterdam. —
(G. zeevaart en handel, marine, koopvaardij, waterstaat, zeeverzekering, watersport, luchtvaart reddingmaatschappijen, zeemanscolleges, beurzen.)
- G. J. BRENKMAN, Aalst 32, Lienden, G. —
(Holland, Utrecht, Gelderland, M. tot 1576, alle stukken, die in de Betuwe gevonden zijn)
- H. J. VON BRUCKEN FOCK, Korte Nieuwstr. 7, Utrecht. —
- FRED. CALAND, Wilhelminastraat 53, 's-Gravenhage. —

Dr. J. L. CHAILLET, Conr. Gymnasium, Marktstraat 104, Sneek. (Zeldzame M., G.)	16 Juni 1902.
Th. M. H. DIRIX, Veldstraat 19, Roermond.	—
Th. DORREN, Valkenberg.	—
N. GILISSEN LEMAIRE, Markt 74, Maastricht. (Maastricht en omliggende Heerlijkheden M., G.)	—
Mr. A. E. H. GOEKOOP, Laan van Meerdervoort 55, 's-Gravenhage. (M. van Griekenland, Europa na 1800, gouden M.)	—
Prof. W. GOOSSENS, Seminarie, Rolduc. (Limburg M. G. tot einde der 18e eeuw.)	—
Dr. A. H. L. HENSEN, Warmond.	—
Dr. C. HOITSEMA, Contr.-gen. 's-Rijks Munt, Bilt- straat 200, Utrecht. (Nederland valsche M.)	—
Dr. G. A. HULSEBOS, Konservator van 't Prov. Utrechtsch Gen. van K. en W., Vleutenscheweg 11, Utrecht.	—
Mr. E. H. HIJMANS, Weerstraat 21, Tiel. (M. G. in 't algemeen.)	—
A. O. VAN KERKWIJK, Bankstraat 117, 's-Gravenhage.	—
EMILE KOCKEN, Vlijtstraat 1, Arnhem. (G. in 't algemeen.)	—
Mr. G. T. TER KUILE, Bella Vista, Almelo. (Nederland M. en G.)	—
Mr. W. J. SAAIJMANS VADER, Burgemeester, Vrijenban.	—
J. SCHULMAN, Keizersgracht 448, Amsterdam (In Nederland geslagen nabootsingen van vreemde munten. Nederlandsch-Indië M. G.)	—
E. VOET JR., Anegang 15, Haarlem. (Nederland en Koloniën 1576-1840 M. G.)	—
H. L. A. VAN DEN WALL BAKE, Muntmeester, Utrecht.	—
P. N. VAN DOORNINCK, oud-burgemeester, Duinlaan, Bennebroek.	18 Juni 1903.
Dr. P. DOPPLER, Achter 't Vleeschhuis 17, Maastricht. (Studie van limburgsche muntkunde.)	—
F. A. HOEFER, 2e voorzitter van Gelre, Hattem. (Overijssel M.)	—
W. O. SWAVING, Gemeente-Archivaris, Middelburg.	—
Dr. F. C. WIEDER, Overtoom 185, Amsterdam.	—

BUITENLANDSCHE LEDEN

E. VANDEN BROECK, rue du Commerce 70, Bruxelles. (Stad Brussel, M., G., noodmunten, loodjes, draagteekens.)	12 Juni 1892.
Mr. J. A. VAN DER CHIJS, Lands-Archivaris, Batavia. (Nederlandsch-Indië en omliggende landen en eilanden, M. en G.)	—
G. CUMONT, Avocat à la cour d'appel, rue de l'A- queduc 19, Bruxelles.	12 Juni 1892.
Cav. ERCOLE GNECCHI, via Gesù 8, Milano.	—
Cav. FCO. GNECCHI, via Filodrammatici 10, Milano.	—
Comte TH. DE LIMBURG-STIRUM, rue de la Loi 166, Bruxelles.	—
ALPH. DE WITTE, Ingénieur, rue du Trône 55, Ixelles. (Hertogdom Brabant, M.; legpenningen der XVII Nederlanden en Frankrijk; muntgewichtjes.)	—
Baron JEAN BETHUNE, Oost-Roosbeke. (Vlaanderen, in 't bijzonder Brugge, M. en G.)	9 Aug. 1892.
ARTHUR ENGEL, rue de l'Assomption 66, Paris-Passy.	—
V. DE MUNTER, Agent de la Banque nationale de Belgique, Lei 15, Louvain.	—
Dr. HANS RIGGAUER, Conservator des Kön. Münzkabi- nets, Neuhauserstrasse 5, München.	—
AMÉDÉE DE ROISSART, Conseiller de la cour d'appel de Bruxelles, avenue de la Couronne 12, Ixelles.	—
CHARLES VAN SCHOOR, Avocat général près la cour suprême à Bruxelles, avenue Louise 93, Bruxelles.	—
P. I. B. RUIJS DE PEREZ, Château de Jolimont, la Hulpe (Belgique). (Noodmunten.)	18 Juni 1893.
GEOFFREY CH. ADAMS, Broadway 29, New York.	8 Sept. 1893.
MAURICE BARBEY, Manoir de Valleyres, Valleyres (Suisse).	—
ROGER VALLENTIN DU CHEYLARD, Officier de l'In- struction publique, Receveur des Domaines, St. Pé- ray (France).	—
P. BORDEAUX, Avocat, 1 ^{er} adjoint au maire, Bou- levard Maillot 98, Neuilly-sur-Seine.	24 Mei 1894.

JOHN EVANS, Nash Mills, Hemel Hempstead (England).	24 Mei 1894.
PAUL CH. STRÖHLIN, Président de la Société suisse de numismatique, route de Chêne 54, Genève.	17 Juni 1894.
ALBERT VISART DE BOCARMÉ, rue St. Jean 16, Bruges.	5 Juli 1894.
A. DE MEUNYNCK, rue Masséna 23, Lille.	10 Okt. 1895.
JULIUS MEILI, Alpenquai 36 ^u , Zürich.	14 Nov. 1897.
Dr. HORATIO R. STORER, Washington-Street 58, New- port (R. I.) U. S. A.	14 Nov. 1897.
FRÉD. ALVIN, rue van Volsem 17, Ixelles.	26 Jan. 1898.
PIER PANDER, Beeldhouwer en Medaljeur, via No- mentana 143, Roma.	'8 Okt. 1899.
PAULIN TASSET, graveur en médailles et monnaies, rue Séguier 3, Paris.	—
Baron PHILIPPE PRISSE, Ingénieur en chef, Directeur des Ponts et Chaussées, Boulevard Léopold 159, Anvers.	22 Mei 1900.
J. P. MOQUETTE, Prambon (over Soerabaja). (Ned.-Indië, M. in den meest uitgebreiden zin; G. uit den Hindoe-tijd.)	—
J. M. FADDEGON, Graveur, Villa du franc parleur, Montrouge sur Seine.	2 Juni 1901.
SOLONE AMBRÓSOLI, Conservatore del R. gabinetto numismatico di Brera, Milano.	16 Juli 1901.
J. CHR. LAUER, Kleinweidenmühle 12, Nürnberg.	—
F. MAZEROLLE, Directeur de la Gazette num. franc. et de corresp. histoire et archéol., rue Singer 2, Paris XVIe.	—
GODEFROID DEVREESE, rue Quinaux 11, Bruxelles.	18 Juli 1903.
GEORGE MACDONALD, Headkeeper of Hunter's Museum, Lilybank gardens 41, Glasgow.	—

INHOUDSOPGAVE.

1. *Artikelen.*

	Blz.
Nederlandsche penningen 1864—1898. Deel II, 1879— 1890, door W. K. F. ZWIERZINA.	5, 89, 165, 259
Note sur un tiers de sou frappé dans une localité du nom de Ressons (Aisne-ou-Oise), door mej. M. DE MAN.	37
De Alkmaarsche Vroedschapspenning, door C. W. B.	40
Een drietal fraaie proeven van Nederlandsche Medail- leerkunst, door W. K. F. ZWIERZINA	45
Iets over Dockumer historiepenningen, door S. WIGERSMA HZ.	121
De munt in de volkstaal, door J. E. TER GOUW	126, 197
Médailles inédites ou peu connues du Cabinet des Mé- dailles de la Haye, I, door D ^r . H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ	291
Kinderprenten met afbeeldingen van munten, door mej. M. DE MAN.	295

2. *Bouwstoffen voor eene geschiedenis van het Neder- landsche Geld- en Muntwezen.*

Instructie voor de Dordtsche muntmeesters van No- vember 1520, door F. CALAND	49, 137
Het schild = 216 plakken, door A. HOLLESTELLE.	211

3. *In Memoriam.*

Mr. F. A. J. VAN LANSCHOT	213
-------------------------------------	-----

4. *Gemengde berichten.*

- Muntvondsten te Oudwoude, Leeuwarden, bij Schotterzijk en bij Caerwent. — Onze nieuwe munten en muntbiljetten. — Catalogus Auctie VAN EEGHEN. — Penning Finis Germaniae, 1870. — Nieuwe munten van Saksen Meiningen. — De drie merkwaardige schellingen, 3e ged. door A. HOLLESTELLE. — Etude sur le cours des monnaies en Brabant pendant le règne de la duchesse JEANNE, veuve, 1383—1406, par G. CUMONT. — Les Médailles et Plaquettes Modernes, afl. 11. — Elsevier en de Numismatiek. — Twee merkwaardige Boeren-penningen. — Arti et Industriae. — KRÜGER-penning van WIENECKE. — Index op Jaargangen I—X. — Inhoudsopgaaf van Tijdschriften 60
- Een vierde groot van Almelo. — Een antieke werkplaats van valsche munters. — Valsche munters te 's-Gravenhage in 1541. — Medaille van verdienste Bergen op Zoom 29 Maart 1831. — Medaille Koepokinenting. — Verslag Musée Prov. Utr. Gen. v. K. en W. 1901/2. — Een penning als orde-teeken. — Wat beteekende oudtijds het woord medaille? — Een kostbare penning. — Penning ter eere van F. KRUPP. — Muntenslikkers en Röntgenstralen. — Ter eere der Boerengeneraals. — Rotterdamsche Vroedschapspenning. — Oostersche munten in Noord- en Oost-Europa. — Penningen van L. CHR. LAUER. — Catalogue „Courtrai à travers les âges”. — Inhoudsopgaaf van Tijdschriften. — Mededeeling van de Kommissie van Redaktie. — Briefwisseling 164
- Antiek nederl. goud- en zilversmidswerk. — La monnaie du roi ANTOINE DE PORTUGAL à Gorinchem (1583—1591). — La Numismatique du siècle de Mid-

- delbourg de 1572 à 1574. — Wetgeving. — Nederlandse Muntbiljetten. — Aanvulling en verhooging van het VII^{de} hoofdstuk B (financiën) 1902. — Een lezing over munten en penningen. — Een aanvulling op DIRKS 1813 - 1863 — Penning door M. J. F. VAN TETS te Breda, geschonken aan de Edele Handboogschutterij „St. Sebastiaan” aldaar, 25 Augustus 1815. — Penninkjes van de brouwerij het Heyligh Geest te Antwerpen. — Les Médailles et Plaquettes Modernes, door Dr. H. J. DE DOMPIERRE DE CHAUFÉPIÉ. — Ned. Belg. Ver. der Vrienden van de Medaille als Kunstwerk. — Verslag Koninklijk Penningkabinet over 1901. — Van het Koninklijk Kabinet. — Munten uit alluminium. — Munt te Peking. — Tentoonstelling te Arnhem 1903. — Finis Germaniae en NAPOLEON IV. — Le monete di Verona. — Inhoudsopgaaf van Tijdschriften. 216
- Nieuw uitgekomen penningen. — Veranderde stempels. — De oudste munt. — Een bezoek aan den stempelsnijder VAN CALKER te Zeist. — Munten en penningen in zeldzame of ongewone metalen. — NOACH'S ark op een munt. — Nog een onbeschreven Inhoudigingspenning. — Waarom zijn sommige munten doorboord? — Een munt te velde. — Muntverslag 1902. — ANTON SCHARFF †. — Uit de pers. — Inhoudsopgaaf van Tijdschriften . . . 314
5. *Vragen en Antwoorden.* 254, 336
6. *Mededeelingen het Genootschap betreffende.*
- Rekening en verantwoording van den Penningmeester over 1901 87
- Verslag der Algemeene Vergadering te 's-Gravenhage op 18 Juni 1903. 256

	Blz.
Jaarverslag van den Sekretaris over 1902	337
Vergaderingen 1902/3	340
Aanwinsten bibliotheek	341
„ num. verzameling	345
Rekening en Verantwoording 16 Juli—31 Dec. 1902 .	348
Ledenlijst	351
Inhoudsopgaaf	360
Verwijzing der platen	364

VERWIJZING DER PLATEN.

Plaat	I	tegenover	blz.	5
" "	II, III	" "	" "	45
" "	IV	" "	" "	121
" "	V	" "	" "	165
" "	VI, VII	" "	" "	291

NOOT VOOR DEN BINDER.

Met het oog op de platen I, IV en V behoort de jaargang 1903 *niet* of *zêér weinig* te worden afgesneden.
